

Zip 101

01

MUNKÁSOK ÚJSÁGA.

1. szám. **Budapest, aprilis 2-kán. 1848.**

A' kormány az országért van, tehát fölötte a' nemzet mindenkor intézkedhetik.

MAGYARORSZÁG.	
Iskolai név	20891
Nevem.	

Ujságomnak ezen első számában mindennek előtt szükségesnek és kötelességemnek tartom arról az olvasókat felvilágosítani, mért módosítám Stancsics nevet Tán c s i c s r a?

Születésem helyén az egész község Tán c s i c s n a k hí. Ezért azonban nem módosítottam rajta, hanem mivel két nagyobb gyermekem, kivált pedig a' legidősebb, kinél csak a' hazát tudom jobban imádni, szinte így hit mindig: ennek emlékére meghagyom — úgy, miként ő engem nevezett.

Forrodalom.

Atyámiai, munkás testvéreim! Budapesten a' mult marcius hó 15-kén egy éjjel és egy nap olly nagy és nevezetes dolgok történtek, millyek azelőtt századok alatt nem történtek.

És mivel sokan lehetnek közülünk olyanok, kik a' távolabbi vidékeken erről még semmit sem hallottak, vagy talán rosszul hallottak: néhány sorban röviden előadom, mi okozta e' forradalmat, vagy zendülést; miként és mért történt?

Ezt ugyan külön már részint megjelent, részint még későbbben megjelenendő könyvecskékből terjedelmesen olvashatjuk majd, én tehát csak igen röviden érintem: hanem ez újságom arra szolgál kiváltkép, hogy benne a' fölött tanakodjunk: mit és hogyan kelljen ezután tenni, hogy a' most kivivott szabadságunkat nemcsak megtarthassuk, hanem annak következtében miként boldogulhassunk.

Jól figyelmezzenek kendtek e' néhány szóra: nincs többé úr és paraszt, nincs robot, nem botozzák többé az embert; mindnyájan egyenlő jogu polgárok, testvérek vagyunk.

Azon állapot, hogy mi paraszt munkások viseltük az országnak terheit, mi fizettük az adót, mi adtuk fiainkat katonának a' haza' védelmére: igaztalan volt: de ezen adó nem fordítatott kellőleg, mint kellett volna, csak a' mi hazánk' javára; a' katonaság, a' mi fiaink nem az országban voltak, nem hazánk' védelmére álltak fegyverben, hanem más országokban tartattak — nagy részént.

És mégis azok intézkedtek fölöttünk, kik sem nem katonáskodtak 1800 óta, sem a' terheket nem viselték, tudniillik a' nemesség: de most minden megváltozott.

Ezen állapotot maga a' nemesség is igazságtalannak elismerte, mert hiszen a' mi igazságtalan, azt mindenki kénytelen annak ismerni: tehát a' nemesség' nagy része igyekezett is ezt megváltoztatni, mert fájlalta, hogy mi paraszt testvérei olly sajnálkodásra méltó helyzetben voltunk; mivel ennek következtében maga az egész ország is csak sinylődött, holott a' természet hazánkat minden áldásaival gazdagon elárasztotta, miszerint mi egész Európában egyik leghatalmasabb nemzet lehetnénk.

De találkoztak a' nemesség közt olyanok, kik azt hitték, hogy a' dolgokat nem lehet megváltoztatni, mert már így megszoktuk — mondák; voltak olyanok is, kik azt állíták, hogy nem kell semmit megváltoztatni, mert mihelyt a' régi törvényekből csak egy is változni fog, az egész ország összebomlik.

Ezen kívül Ausztria magára nézve hasznosnak látta nyomoruságos helyzetünket, mert úgy, a' hogy eddig valánk, azt, mit magunk a' hazában olcsóbban készíthettünk volna, drága pénzen vásároltuk Ausztriából. Gazdag polgártársaink is, a' nagy birtoku mágnások, grófok temérdek vagyonukat Bécsben költötték. Ezen két uton, a' rendes adón kívül igen sok pénzünk Bécsbe szivárgott. Nem teszem sokra, ha azt mondom, hogy esztendőnként 100 millio ezüst forintunk kiment az országból, és pedig ment leginkább Bécsbe, 's ez által Ausztriába. Ez természetesen Ausztriának igen tetszett, ugyanazért annak kormánya szüntelen arra törekedett, hogy ez mind végig így

maradjon. És mivel mi magyarok igen jámbor, könnyen hívő nép vagyunk, hajlottunk arra, midőn mondogatták, hogy ez igen jól van így. És mért hajlottunk mi erre? mert magunk nem gondolkodtunk, nem tanultunk, tehát nem tudtunk, hanem csak hittünk.

Azonban végre szemünk fölnyílt, és nem csupán hittünk, hanem gondolkodni is kezdtünk; mert a' nyomasztó körülmények meggyőztek arról, hogy ha még soká így tart, semmivé leszünk; 's a' sok idegen bevándorlás által magyar nemzetiségünk is a' föld' színéről elenyészik.

Mikor már néhány év előtt eszmélkedni kezdtünk, kivált pedig a' múlt 1844 évi országgyűlés alatt törvényhozóink kijelentették az ország' óhajtását: akkor Ausztria kormánya gyanús szemmel nézte, hogy mi mit akarunk, nem akarta engedni, hogy mi a' magunk termékeny országában boldoguljunk. De mivel ezt egyenesen megakadályoznia természetesen nem lehetett: a' mi kormányunkat igyekezett arra bírni, hogy ez olly törvényeket alkottatni iparkodjék, mellyek szerint a' dolgok Ausztriára kedvezően üssenek ki. Ezért a' régi főispánok helyett administratorokat, vagy főispáni helyetteseket neveztetett ki a' király által, nagy fizetés mellett, hogy azok aztán a' vizet csak Ausztria' malmára vezessék.

De mi nem hittünk többé, mert magunk szemeivel kezdtünk látni.

Igy két párt támadt. Egyik Ausztriak által lekenyerezett kormányunk részére munkálkodott: a' másik pedig a' haza' jólétének megalapítására, előmozdítására fordítá erejét.

E' két párt küzdött a' mostani országgyűlésen. Ezért nem lehetett boldogulni, nem lehetett mindenki iránt egyenlően üdvös törvényeket hozni.

Mig a' pártok viszázkodtak, alkudoztak, a' közben Franciaországban forradalom ütött ki, mi Németországon keresztül hozzánk is hirtelen, mint a' villám terjedt el. És a' kormány' részén levő párt még ekkor sem hagyott fel ránk nézve káros működésével, hanem ragaszkodott előbbi nézeteihez.

Azonban a' dolgok váratlanul egészen más fordulatot vettek. Mi így történt.

Paraszt testvéreink gyermekei közül sokan, mikor isko-

láikat elvégzik, itt a' fővárosban letelepednek, de máshonnét is ide összegyűlnek, 's kik közülök némelyek jobb észtehetséggel bírnak, a' tudományoknak szentelik életüket, könyveket írnak, 's a' haza' feldicsőítésén fáradoznak.

Ezek közül a' többi élére állottak: Petőfi Sándor, Jókai Mór és Vasvári Pál. Petőfi elmondá ismeretes hazafi dalát, melyre mindenek megesküdték, miként a' dal is már magával hozá.

Az egyenlő szabadságot előre kimondva, készítének 12 pontot, melyeket rögtön kinyomattak, 's minden kérelem nélkül leronták a' kormánynak azon törvénytelen intézkedését (censurát), miszerint semmit még csak egy sort sem lehet kinyomtatni, hacsak a' kormány által kinevezett könyvvizsgáló meg nem engedé.

Ez történt a' mult marczius hó 15-kén, melly napot jövődre minden esztendőben, mint nemzeti ünnepet, mint kivívott szabadságunknak dicső napját megünnepeljük.

A' 12. pont.

E' 12 pont úgy kiáltatott ki, mint a' nemzetnek forró kívánsága. E' pontokat kérelemképen nyujták be az országgyűlésnek, de mivel e' pontok az egész nemzet' ohajtását fejezik ki, nem csak kérelemnek tekintetett, hanem igazságos követelés gyanánt fogadtatott az országgyűlés által is.

A' pontok következők, melyeket itt nem csak közölni, hanem azok' kedvéért, kik talán minden pontnak értelmét nem egészen fogták fel, magyarázattal, felvilágosítással kísérni, szükségesnek tartom.

1. Sajtó-szabadság, a' censura' eltörlése. — Miként fölebb érintém, a' censura olyan intézkedés volt, hogy engedelem nélkül semmit, de semmit, még csak egy szót sem lehetett kinyomtatni. Ha e' censura azt akadályoztatta, tiltotta volna kinyomtatni, mi a' vallás és ország ellen lenne intézve: akkor üdvösnek lehetett volna mondani, de leggyakrabban éppen azt nem engedte meg, mi az ország, a' nemzet' javára czélzott. Az én irataim majd egykor erről nagy tanuságot tesznek; de bizonyítani fogják azt mások' irományai is, melyek ezután napfényre

jönek. Bajainknak legnagyobb része a' censurai akadályból származott; mert a' törvényteleniséget, a' gazságokat nem lehetett napfényre hozni, 's másokat hasonlóké' elkövetésétől visszajeszteni. Most mindent szabadon elmondhatni; de természetesen magától értetik, hogy a' ki akár egyes ember' becsületét támadná meg, akár az ország' kárát eszközölni szándékoznék: szigoruan, érdeme szerint fenytetik, 's minden jóra való polgárnak követelnie is kell, hogy az olyan fenytítsék, bűnhődjék.

2. Felelős ministerium (kormány) Budapesten. — Ez azt teszi, hogy ha már királyunk külső országban lakik is, helyetté legyen nekünk az országban olyan kormányunk, melly mindent elvégezzen 's ne kelljen nekünk Bécsbe mennünk ügyeink' elintéztetése végett. Magában értetik e' budapesti ministeriumnak minden kötelessége, tudniillik teljesen, maga jó belátása szerint a' törvények' értelmében kormányozzon és senki másnak, legkevesé pedig Ausztriának, vagy más külső országnak számolni nem tartozik, hanem egyedül a' magyar országgyűlés vonhatja feleletre, 's teheti le hivatalából, ítélheti el, ha az ország ellen valami vétket követne el. Ezen nemzeti kormányunk már annál fogva, hogy mindenről, mit tesz, az országgyűlésnek felelős, csupán hazánk' jólétét, virágzását tartja szem előtt. Külföldre pénzünket nem bocsátja, csak mennyit majd az ország a' király' tártására határozni jónak tart.

3. Évenkénti országgyűlés Pesten. — Ezt legkevesebb magyarázat nélkül mindenki érti. Az egyébiránt nem födolog, hogy a' gyűlés kizárólag Pesten tartassék, mert lehet az Budán, 's pedig a' várban; a' kereskedési zsibaj közül oda valami szép helyre nagyszerű országházat építhetni, hogy azt a' részt is emelje. De födolog az, hogy országgyűlés minden évben legyen, 's pedig nem egyedül királyi meghívásra, hanem a' törvény jelelje ki kezdetét 's végét.

4. Törvény előtti egyenlőség polgári és vallási tekintetben. — Ezen pont szerint nincs többé uraság és robotos parasztság. Nincs többé az a' botránkoztató megkülönböztetés, hogy a' két vétkes közül, ha egyik nemes volt, az csak bezáratott, a' nem-nemest pedig azonkívül botozták is. Mind ez hála istennek és

jobb érzésű polgártársainknak, megszűnt. — Mi a' vallási egyenlőséget illeti, nem azt teszi, mintha mindnyájunknak reformátusokká (kálvinistákká) kellene lennünk, mint némely gazok kendteket elámítani igyekeznek, hanem abban áll, hogy egymást szeressük, mint Krisztus tanítá; mert hiszem ama nagy naptól fogva mindnyájan testvérekül tekintjük egymást. Kiki szabadon, meggyőződése szerint, háborgatás nélkül követbeli a' maga vallását, mert a' törvény mindenkit egyenlően védelmez.

5. **Nemzeti örsereg.** — Ezen pontnak ez az értelme: Mindenikünk, a' ki már fegyverfogható, például 20 éves korától fogva (vagy a' melly időt majd törvényhozóink meghatározni legjobbnak tartják) a' hadi dolgokban is gyakorolja magát, kivált olyan időben, mikor sürgetős munka nincs, tehát ősszel és tavasszal, hogy ha talán ellenség támadna meg bennünket, jobban, ügyesebben védelmezhezzük magunkat. — Így van több más országban is; mert magunk jobban megvédelmezzük így a' hazát, mint a' csupa fogadott katonák. Ez egyébiránt csak most eleinte tetszik nehéznek, de aztán úgy beleszokunk, mint a' szántás vetésbe. És ezt egyenlően tesszük, a' kinek például csak 10 hold földje van, talán vezér, a' kinek pedig 1000 és több holdnyi birtoka van, mint egyik másik volt földesúrnak, talán csak közlegénykép szolgál; mert ettől fogva nem azt nézzük: kinek mie, mennyie van, 's a' szerint legyen vezér vagy akármelly főtiszt, hanem azt nézzük: ki milyen derék, milyen bátor és ügyes. — Azonban lesz majd néhány ezred állandó katonaság is, hogy az mindig talpon álljon, kivált az ország' szélein, azon esetre, hogy ha valamely külső ellenség hirtelen találna megrohanni, legyenek, kik addig visszatartóztassák, míg az egész nemzet sikra szólhat. — De ha e' mostani átváltozási időszakot túléljük, nem igen fog ellenség megtámadni merni, mert hiszen egész Európában ismeretes, hogy mi magyarok jó katonák vagyunk; hanem most eleintén míg szabadságunkat megalapíthatjuk, mindenki szent kötelességének ismerje ébren, talpon lenni, azon esetre, ha bárki szabadságunkat letiporai akarni vakmerősködnék. Midőn szeretett hazánkat, magyar nemzetiségünket, szabadságunkat védelmezzük: az elszántság, a' hazafiság győz bárminő

fegyverrel, a' csupán fizetett zsoldos seregből álló ellenség pedig minden mesterséges fegyvere mellett is a' csatatéren vérzik el. — Ne higyenek kendtek tehát azon gazoknak, kik azzal ámitgatják az embereket, hogy mindenki mindig csak katonáskodni kénytelen, 's a' miatt földét sem munkálhatja. Az ilyen hitványok, élehetetlenek azért ámitanak, mert nem szeretnek dolgozni, hanem más verejtékéből óhajtanának élni, mint eddig; ők a' zavarosban szeretnének halászni.

6. **Közös teherviselés.** — Ettől fogva az adót (porcziót) nemcsak a' szegény munkás emberek, parasztok fizetik, hanem mindnyájan kivétel nélkül, és pedig a' szerint, ki mennyivel bir. Ha például eddig egy egész-helyes gazda fizetett 10 ezüst forintot 30 holdnyi telkétől, marhájától 's házáatól, a' 150 holdas nemes ember pedig semmit sem fizetett, most a' törvény szerint a' nemes ember igazságos arányban fizet, 's természetesen ránk, volt jobbágyokra egyenként igen kevés esik ugyanazon arányban; ez világos.

7. **Urbéri viszonyok' megszüntetése.** — Ezen pont szerint, nincs többé földesuraság és robotos parasztság. Az eddigi urbéres föld mindenkinek, a' ki eddig birta, valóságos elidegeníthetlen tulajdonává lett. Éppen olly birtoka ez mostantól fogva kinek kinek, mint a' millyen birtoka maradt, a' volt földesurnak az eddigi majorsági (allodialis) földé. Az urbéri földeknek méltányos árát országos jövedelemből fogja az egész nemzet kárpótolni; a' források, mellyekből merit, a' következők: sóbányák, vámok a' határszéleken, kamarai jószágok' jövedelmei (mert a' királynak magának majd az összes jövedelemből adatik tartásra), a' rendes adó, 's a' t.

8. **Eskütszék, képviselet egyenlőség alapján.** — Az eskütszék illyen módon állítatik föl, melly már más országokban is régtől fogva fenáll és igen üdvösnek találta: a' megyei gyűlés választ minden rendű és sorsu emberek közül néhányat, kiket legbecsületesebbeknek, legigazságosabbaknak ismer a' megyében, például 20 férfit, vagy többet is. Ezek nem rendes bírák, hanem csak bizonyos esetekben jönnek össze, mikor a' vádolt bűnös rájuk hivatkozik, hogy ezek által ohajtja kimondatni bűnös-e vagy nem. 'S mikor a' bevádoltnak ezen bírák közül valaki ellen kifogása van, kiről tudja, hogy

az neki talán rossz akarója: akkor a' vádoltnak kívánságára azok, kiket bíráiul nem ohajt, elmellőztetnek. Ezen megesküött bírának csak az áll kötelességökben, hogy kimondják: bűnös-e a' vádolt vagy nem. Ha igent mondanak, akkor a' rendes bírák ítélnék fölötte. — A' képviselő pedig azt teszi, hogy mivel nem mehetünk mindnyájan az országgyűlésre, néhányat követül választunk, 's mindnyájan választjuk különbség nélkül, tehát a' kik mindnyájunkat képviselnek. De e' törvény szerint nemcsak az országgyűlési követeket választjuk így, hanem mind községi, mind megyei tisztviselőinket is.

9. Nemzeti bank. — Mindnyájunk elismeri, hogy a' kezeink közt forgó banknóták sok tekintetben igen hasznosok, nem kell magunknál egész zsacsó pengő pénzt hordoznunk, mert a' papiros, pénzt helyett van, 's kevés helyen elfér: de ezen banknóták Ausztriái; mi nem intézkedhetünk fölötte, hanem ha a' körülmények úgy hozzák magokkal, ezeknek bősége Ausztriában leszállíthatatik, majd egész értéke is csekélységre leolvasztathatik, mint történt például 1811-dik évben is, mikor egy forintnak értéke négy garasra leszállt, mi által igen sokan, és igen nagyban károsodtak: hogy ez ne történhessék, magunk fogunk illy bankot alapítani, magyar írásu jegyeket kiadni, mi által magunkat aztán józanul nem akarhatjuk megcsalni.

10. A' katonaság esküdjék meg az alkotmányra, magyar katonáinkat ne vigyék külföldre, a' külföldieket vigyék el tőlünk. — Ez olly valami világos és szinte kézzel fogható, mint mondani szokás, hogy magyarítani éppen nem szükséges, mindazáltal egy pár szót ejtek fölötte. Eddig a' katonaság csak arra esküdött meg, hogy a' királyhoz hív lesz, de mivel a' király maga nem kormányoz, hanem az erre kinevezett férfiak, ezek tehát a' haza ellen is fordíthatják a' katonaságot, ha valami czélt a' magok érdekében akarnak elérni: ettől fogva minden katona tartozik arra is megesküdni, hogy a' haza ellen, az alkotmány- vagy törvényekkel ellenkezőleg fegyvert nem fog.

11. A' politikai status foglyok szabadon bocsáttassanak. — A' politikai status foglyok alatt azok értetnek, kik például ollyan vétkeket követnek el, mi tulajdonképen nem is vétek, sőt gyakran hazafiui dicséretes tett, de a' mit a' törvények ellené-

re a' kormány vétekre magyaráz. Illyen rab voltam én is azért, mert a' kendtek, az egész nép' hasznaért, az igazság mellett könyveket irtam. De a' lelkes ifjuság kiszabadított: örök hálámat vegyétek ezért fiatal barátim, de még nagyobb hálámat azért, hogy az imádott hazának szabadságát visszaszerzétek, mellyért én is mindenemet, családomat is föláldoztam.

12. Unio Erdélylyel. — Az unio latin szó, egyesülést jelent. Tudnillik e' pontban az kívántatik, hogy erdélyi testvéreink velünk egygyéolvadjanak; ne **két** dirib darab, 's annál fogva tehetetlen, hanem **egy** hatalmas országot tegyünk.

Ez értelme a' 12 pontnak. A' ki másképp magyarázza, ne higyenek kendtek neki; az el akarja kendteket ámítani; az rosszat akar a' hazának! —

Állodalom.

Valamint egyes családnak szükséges a' maga állapotát minden tekintetben ismernie, hogy intézkedhessék 's ügyeit jól elrendelhesse: ugy a' sok család' öszveségének, vagy az egész nemzetnek is szükséges az ország' állapotát ismernie; mert ha ezt nem ismeri, sohasem képes ugy intézkedni, a' mint haszna, érdeke megkívánná.

De ez még nem elég, hanem igen hasznos, sőt szinte szükséges az is, hogy mind egyes családok ismerjék más egyesek állapotját, kikkel viszonyban vannak, mind pedig az egész nemzet is ismerje más szomszéd és távolabbi nemzetek' állodalmát.

Mert világos az, hogy csak ugy ismerhetjük magunkat, helyzetünket, erőnket, ha más országokkal öszszehasonlitjuk.

A' kinek például 2000 pengő forintnyi évi jövedelme van, az gazdag is, szegény is egyszersmind, amint vesszük. [Ha olyan-nal hasonlitjuk össze, kinek csak 500 pengő forint esztendei jövedelme van, gazdagnak mondhatjuk; ha pedig olyan-nal hasonlitjuk össze a' két e z e r forint jövedelmüt, kinek évenként 20,000 forintja van, akkor szegénynek mondható: így van az egész országgal is.

Hogy tehát megitélhessük, erősek vagyunk e mi magyarok, köztünk és más némelly országok közt kell hasonlítást tennünk; és e' czélbul némelly országot megemlítek.

De nem szándékom mindent elszámolni, miből valamely országnak összesereje áll, hanem csak a' kiterjedést, az országnak nagyságát, és a' népesség számát, akarom ezuttal kiemelni.

Magyarország' kiterjedése (az erdélyi kerületet, mint az egésznek részét, ettől fogva mindig benne értjük) 6175 négyszegű (□) mérföld. A' lakosok számát egész bizonyossággal nem tudjuk, de kerekszámban 15 millióra szokjuk tenni, tehát legyen 15 millio addig, míg majd pontosan felszámítatik.

Ezt jegyezzük meg.

Most lássunk némelly más országot.

Hollandia, vagy Németalföld' egész kiterjedése 624 □-ü mérföld. Lakosai' száma: 3,168,076. (Cannabichnak 1847-dik esztendőben 16-dik kiadásban megjelent földirási munkája szerint vannak a' többi következő adatok is). — Ezen országnak magának van királya.

Portugal Nagysága 1933 □-ü mérföld. Lakosainak száma: 3,061,684. Magának van királya.

Britania, vagy Angolország. Kiterjedése: 5758 □-ü mérföld. A' lakosok száma 26,664,761. Az országnak magának van királya.

Dania. Nagysága 2847 □-ü mérföld. Lakosai száma: 2,195,250. Szinte saját királya van.

Belgyiom. Ezen országnak kiterjedése csak 535 □-ü mérföld. A' népesség' száma: 3,992,240. Magának van királya.

Helvéczia. Nagysága: 720 □-ü mérföld. Népességének száma: 2,362,200-ra tétetik. Királya nincs, hanem időnként elnököt választanak magoknak király helyett, ezen ország nem királyság hanem köztársaság, 's ha nincsenek vele megelégedve, leteszik 's mást választanak helyette. Kendtek közöl, magyar polgártársak sokan talán azt gondolják, hogy nem is állhat meg az ország hacsak királya nincs, de gondolják meg kendtek, hogy nem attól függ valamely országnak boldogsága, hogy királya van-e, vagy elnöke, hanem attul függ, milyen törvényei vannak, jók e vagy roszak? Amerikában csak egy ország létezik, mellynek fejedelme van, a' többi mind olyan köztársaság, millyen Helvéczia. Pedig Amerika

sekkel nagyobb mint Europa, tudniillik: Amerika 700,000 □-ü mérföld; Europa csak 155,000 □-ü mérföld.

Austria, nagysága 3578 □-ü mérföld; tudniillik Gácsország (Gallicia) és Lombard-velence tartományok nélkül; ugyanis ez utósó elszakítá magát Ausztriától, amaz pedig hazánktul szakasztatott el, és még mindig visszakövetelhetjük, ha talán inkább velünk akarna egyesületben lenni. Ausztriának népessége 12,020,000; hogy ez országnak császárává a' mi királyunk lett, ki hazánkon kívül lakik, de kinek hazánkban kellene laknia, azt mindnyájan tudjuk. Itt csak egy két szóval legyen megemlítve hogy a' király lakása iránt törvényt kell hoznunk. Van e köztünk egy ember is, ki nem ohajtana, hogy királyunk az országban lakjék? — Én azt hiszem, hogy mindnyájan megegyeznek kendtek velem abban, ha e' méltányos ohajtásomat fejezem ki: királyunk Budapestül is kormányoztathatja az ausztriai tartományokat.

Olaszország nagysága 5600 □-ü mérföld. Népessége száma 23,700,000. Ez országnak két egymástul független királya van, azon kívül a' római pápa.

Görögország kiterjedése csak 898 □-ü mérföld. A' lakosok' száma 900,000. Ennek is magának van királya.

Hazánk mind ezen országoknál (Angliát kivéve) hatalmasabb lehet, és pedig még akkor is, ha apostoli királyunk Ausztriának fejedelme nem volna is, mért nem hoznánk tehát törvényt, hogy királyunk országunkban tartozzék lakni; hiszen a' király az országért van, nem pedig az ország a' királyért. Ha ugyanazon egy király több országnak is fejedelme, a' dolgok természete kívánja, hogy a' legnevezetesebb, a' főfő országban lakjék.

Czimezés.

Mikor illy nagy dolgok történnek, millyet közülünk sokan még álmodni sem mertek volna, akkor nem kellene illy csekélységgel bibelődni, millyen a' **czimezés** — ezt fogják némelyek mondani: de én a' czimezésben igen nagy fontosságot látok, ugyanazért erről irni czélszerűnek tartom, annál is in-

kább, mert egyúttal másrol is szándékozom szólni, mi evvel kapcsolatban van.

Az ember mindent megszokik, jót, roszt; és szerencsés az, ki a' rossz helyett jóra szoktatta magát, midőn egyik csak annyi fáradságba kerül, mint a' másik.

Mi falusi emberek (bár én most városban lakom, de az eke mellett nevedtem föl, 's minden tekintetben most is falusinak tartom magam) mióta élünk, azaz él a' nemzet, **kendnek** szólítjuk egymást, és ez ősi, ezredéves megszólítás jó is, valamint jók minden törzsök szavaink, melyeket régi apáink azős idöben teremtettek, mikhöz a' mostankori tudósabb testvéreink egyetlen egy gyökszót sem tudtak alkotni, a' kinek tesszik, ám használjon más megszólítást, ha neki a' **kend** gyöngéd füleit sérti; ha neki ez parasztos: de mi maradjunk e' derék törzsökös szavunk mellett, hiszen a' finyások ebből csináltak a' kegyelmed, kelmed, kegyed szavakat.

Igaz, hogy eddig a' **kend** szót még közölünk is sokan nem szerették, de miért nem szerették? azért, mert az mindig olyan megvetéssel volt kimondva, hogy az embert boszontotta; azon polgártársaink, kik posztó köntösben járnak, 's mással, nem földmiveléssel foglalkoznak, azt gondolák, hogy a' csupa posztó köntösnél fogva valami elsőséggel birnak: de az idők megváltoztak; most már az okos, értelmes ember nem a ruha és czim szerént ítéli polgártársát, tehát a' **kend** megszólítással nem jár többé megvetés, azért mi ezen ősi jó szokást továbbra is megtartjuk.

Mikor az első diák iskolába léptem, már bajszos ifju, úgy szólván embernyi ember voltam, 's az igazgató, Dani Zsigmond, engem **kendnek** szólított. Akkor ezt rossz néven vettem: de nem maga a' **kend** szó volt kellemetlen előttem, hanem az, a' miként irányomban használta; mi, falusi testvéreim e' derék szavunknak használás által keletet adjunk. Az ifjuság, mellynek a' dolgok jobbrafordulását leginkább köszönhetjük, nem vonakodik ezt elfogadva hozzánk egy visszalépéssel közeledni. Nekem most gyönyörűbben hangzik a' **kend** megszólítás, mint ha valaki nagyságosnak mondana. És ki is kérem mindazoktól, kik irántam szives hajlandósággal viseltetnek, hogy így szólítsanak; mert ha **kegyed**, meg **ön** czimet mondanak irányom-

ban, meg nem köszönöm nekik, mert akkor csak kaputomat tisztelik.

De most szóljunk másrol.

Midőn 1846-ban külső országokban utaztam vala részint nagy szomorúságomra, részént ellenkezőleg nagy örömmre szolgált, hogy oda kin igen sok magyar munkás ifjut, de már családost apákat is találtam.

Szomorúságomnak oka az volt, hogy hazánkban a' sok mindenféle akadály, elnyomás, kiváltság, czéhbeli hátráltatások miatt sok derék kézműves ifju kiment; hol szép ismereteket szereztek, mesterségöket tökéletesitenék, de mig az akadályok megszűntetve nem lesznek, hazánkba visszajöni nem igen volt kedvök; ő helyettök azonban seregesen tódultak be idegenek, kik magyar nemzetiségünket veszedelemmel fenyegettek; ez engem nagyon szomorított: de más részről igen örültem annak, hogy ezen mi munkás polgártársaink odakin külföldön is buzgó hazafiaknak, jó magyaroknak bizonyíták magukat; ugy szinte nagyon örvendettem azon is, hogy őket mindenfelé mint jó magaviseletű, szorgalmas, értelmes ifjakat, dicsérni hallottam tapasztaltam.

És pedig legelőször is Hamburgban, az éjszaki tenger szélén voltam igen meglepetve, midőn ott reménységem felül sok kézműves ifjut találtam, kik társaságba álltak, minden vasárnap és ünnepeken közös szállásokra özsze gyűltek, magyar ujságokat olvastak.

(Folyt. köv.)

Hazafiak!

Munkás polgártársaim, a' mi tanultabb testvéreink azt hiszik rólunk, hogy mi nem értjük még jól mi a' szabadság, és valóigaz, hogy lehetnek köztünk olyanok, kik abban gondolják a' szabadságot lenni, ha másokon garázdálkodhatnak; mások' vagyonát megsérthetik, de illyet csak olyan hitványok, nyomorultak tehetnek, kik nem képesek magok emberségéből kenyeret keresni, hanem mások véres verejtékéből szeretnének élni. Az igazi munkás nem szorul más fáradságának gyümölcsére soha. A' valódi munkásnak becsülete nem engedi, hogy polgártársának még kérelemmel is terhére legyen, annál keves-

bé engedi azt, hogy igaztalan uton módon annak keresményében akarjon részesülni.

Mi eddigi nyomasztó helyzetünkben sem nyújtottuk ki kezünket mások vagyona után, midőn munkálkodásunkban sokféle-kép akadályozva voltunk: hát most tennők-e, midőn minden akadályok le vannak rontva? Hitványnak tekintjük ettől fogva azt, ki most szabadon munkálkodhatván mégis nyomorúságról panaszkodik, hacsak természeti hibája által nincs akadályozva.

Mutassuk meg munkás polgártársaim, bizonyítsuk be, hogy az ész nem az iskolában mérik, ott csak tudományt szerezhetni, de nem ész is egyszersmind.

Az ész nekünk közönséges munkásoknak a' természet adta épen úgy, mint azoknak, kik azon kívül még iskolákat is tanultak, és ezen természetadta józanésznél fogva tudjuk, mi igazságos, mi hasznos és mi szükséges hazánkra nézve, hogy ez hatalmas, virágzó, boldog legyen.

Mi a' józanész szerint tudjuk, hogy valamint a' község nem a' bíróért van, a' megye nem a' fő- és alispánért van, hanem megfordítva: úgy csak egyszerűen, természetesen gondolkodva azt is tudjuk, hogy az ország is nem a' fejedelmért van, hanem megfordítva a' király van az országért. Ezt senki nem képes tagadni.

Igen, de e' szerint világos, hogy tehát a' fejedelemnek ahhoz kell magát alkalmazni, mit az ország, az egész nemzet határoz.

Ha tehát a' nemzetgyűlés rendeli, hogy a' király az országban lakjék: természetes, hogy a' királynak azt tennie kell.

És mi a' bekövetkező országgyűlésen képviselőink által ezt követelni is fogjuk.

Olaszország elesett Austriától, talán Galliczia is elszakad, és mi akkor Austria a' mi hazánkhoz képest? De nem a' legtermészetesebb e, ha valaki két országnak fejedelme, hogy a' nagyobb jelentésű országban lakjék?

Addig pedig míg ez megtörténik, kívánjuk, hogy mikor apostoli királyunk a' mi ügyeinkben ír, elül V. Ferdinánd király czime használtassék, a' többi czimek pedig, ha ugyan kitétetnek, hátul maradjanak.

Úgy szinte azt is igen természetesnek találjuk, hogy mi független, önálló nemzet levén, részünkről más országokba külön követek küldessenek, 's más országokéi fővárosunkban legyenek.

De átlátjuk azt is, hogy erdélyi testvéreink ha velünk össze nem olvadnak, valamelly ellenségnek könnyen martalékai lehetnek, azért egész lelkünkől ohajtjuk is, hogy velünk egygyé olvadjanak. És ezt meg ök is kénytelenek átlátni, hogy velünk összeolvadva csak nyernek, mert mi szabadok vagyunk.

KÜLFÖLD.

Németország. Mindenütt olly mozgalmak mint nálunk. A' népek' szeme felnyilt, nem akarnak már a' fejedelmek és kormányok által kis gyermekek gyanánt vezettetni. Eddig Németország 34 országra volt darabolva, most azon igyekeznek, hogy e' sok töredék egy egészszé olvadjon össze; mert bizony már átlátták, hogy ennyi fejedelem igen sokba kerül, holt az egészet egyetlenegy fejedelem és kormány is igazgathatja, 's bizonyosan még jobban, mint mig illy sokan vannak.

Austria. Bécsben is megvolt a' forradalom, de úgy látszik, hogy csak neve volt, habár vér folyt is.

Olaszország. Legujabb tudósítás, marczius 23—24-kéről az ágostai közönséges ujság szerint. Milano és Velence városok köztársaságot kiáltottak ki; tehát a' Lombard-velencei királyság elszakadt Austriától. Valóban kebellázító is volt az, miként eddig az uralkodók, fejedelmek, kormányok csak úgy intézkedtek a' nemzetek és országok fölött, mintha ezek bitang puszták 's rajta a' népek, legelésző marhák lettek volna; 's így csak osztogatták egymás közt mondván: ez az enyém legyen, ez meg a' kendé. Így történt Olaszországgal is a' zsarnok Napoleon idejében. E' tudósításban azt olvashatni, hogy a' mi horvát testvéreink 's huszáraink alkudozásba léptek az olaszokkal, nem akartak rájuk löni, hanem letették a' fegyvert. — Meg kell itt jegyezni, hogy én azon meggyőződésben élek, hogy a' népek magok voltak okaik, ha fölöttük a' kormányok tetszés

24/12
szerént intézkedtek. Ha a' népek annyira gyávák nem lettek volna, az uralkodók sem osztozkodtak volna rajtuk. — De az idő elmúlt; ettől fogva tudják az emberek, hogy a' kormány az országért van, nem pedig megfordítva, az ország a' fejedelmekért. —

Előfizetés.

A' Munkások ujsága ezen alakban minden vasárnap reggel fog megjelenni. Előfizethetni minden postán, Budapesten **Magyar Mihály** könyvárus polgártársunknál a' Ferencziek' terén, ki addig is, míg a' biztosításra megkívántató pénzüszveget ki tudom teremteni, a' szükséges kezességet elvállalta. Ára ez ujságnak a' még hátra levő **három évnegyedre** postán küldve 3 ezüst forint, Budapesten 2 frt. Ha az előfizetők olly számmal lesznek, millyenre nevedezni ohajtom, ez ár jövőendőben egész évre is megmarad, sőt talán leebb is szállítatik, ha a' postadíj magos nem lesz. — Egy egy számnak ára itt helyben **egy ezüst garas**, és kapható **Magyar Mihály** könyvárusnál a' főlebb mondott Ferencziek' terén, 's Emich Gusztáv könyvkereskedésében az uri-utca szegletén.

Hirdetés.

Értésemre esvén, hogy „Névkönyv“-emet valaki utánnyomni akarja, úgy szinte azt is hallottam emlegetni, hogy egy egy példányt belőle 4, 5 pengő forinton is árultak: ezennel kijelentem és kihirdetem, hogy mind ezt, mind pedig a' „Hunnia függetlensége“ cziműt újra kiadom 's csak annyira szabom árát, menyiből a' nyomtatási költség kikerül. Máskor bővebben szólok iránta.

A' szerző.

Ki e' lapot a' fővárosban eladás végett széthordani kívánja, jelentse magát **Magyar Mihály** könyvkereskedésében.

Felelős szerkesztő és kiadó **Táncsics Mihál.**

Nyomatik az egyetemnél.